

Zuidschermer

Beeldkwaliteitsplan Schermer

de Zuidervaart als hoofddrager van het dorp

het water, het groen en de bijzondere bebouwing moeten dominant zijn, de weg niet

aan de overzijde bijzondere ruimtevormende volumes en functies...

bij een groot volume hoort een grote oppervlakte groene voet

boerenkorrels met grote erven dragen bij aan de groene ruimtelijkheid van het dorp

een boerenkorrel is een ruimtelijke 'container',

...achter de oorspronkelijke stolp in de 'schuren' nu een keukencentrum...

...of een woongemeenschap met allerlei woningen bij elkaar...

...maar altijd op een gezamenlijk groen erf, dus niet aan stedelijk straatweefsel

afwisseling van boerenkorrels en burgerkorrels vormt het dorpsilhoet

typisch droogmakerijhuizen

elke tijd zijn eigen stijl en invloed.....

soms te uniform waardoor niet Schermers...

...soms te weinig ambitie om aan te sluiten op de specifieke Schermerse kwaliteit...

...te vinden in zowel traditionele als moderne voorbeelden

kwaliteit die getuigt van de Schermerse ambitie

'boerenstolp' zonder groene voet, architectuur alleen is niet genoeg

aan het einde van het dorp is nog ruimte om aan de drager door te groeien

na de Zuidervaart komt de ontwikkeling langs de Drieuizerweg in beeld...

...waar de harde rand van de woonwijk gerepareerd moet worden...

...door ontwikkeling van bebouwing met groene voet

Zuidschermer

Verleden

Zuidschermer is gesticht aan de kruising van de Driehuizerweg en de Zuidervaart (toen nog Middenvaart geheten). Eeuwenlang was het dorp niet meer dan een buurtschap, een kerkje en een handjevol burgerhuizen te midden van imposante boerenkorrels. Pas in het begin van de twintigste eeuw kende Zuidschermer een bescheiden maar gedurfde centrumontwikkeling: een grote kerk, een pastorie, een woonhuis, een café, een school, allemaal ontworpen in de eigentijdse stijl van toen. Vrij recent is er aan de noordkant van de Driehuizerweg een kleine woonwijk gebouwd.

Profiel

Zuidschermer is vergeleken met grotere broer Stompetoren nog maar net uit het ei. Het is nog een echt kruispunt dorp – het woonwijkje aan de Driehuizerweg is maar klein – en de Zuidervaart, de hoofddrager, is nog een echte vaart met water en bomen in plaats van een asfaltbaan met verkeersborden. Het centrum bestaat uit een aantal samengestelde volumes die samen met de buitenruimte een herkenbaar ensemble vormen.

Belangrijke bouwsteen van het dorp zijn ook de typische droogmakerijhuizen aan de Zuidervaart, met eigen bruggetjes en kopse geveltjes. Ze vormen samen een ritmisch kappensilhouet. In de ruimtelijk nog steeds dominant in het dorp aanwezige boerenkorrels hebben zich nieuwe functies gevestigd, ze zijn getransformeerd tot ‘woonerf’ of keukenparadijs, maar ruimtelijk zijn het nog steeds boerenkorrels van formaat.

De architectuur is in Zuidschermer altijd met zijn tijd meegegaan. Er zijn in het dorp dan ook verschillende stijlen te zien: de romantiek van de 17e-18e eeuw, de esthetiek van de jaren 20-30, de soberheid van de jaren 50, de moderniteit van nu. De korrelstructuur was echter constant, waardoor het dorp als geheel samenhangend en karakteristiek is gebleven, en de groei aan zijn ‘jaarringen’ is af te lezen.

Strategie

Zwemmend in de bijna onmetelijke ruimte van de Schermer is het behouden van doorzicht en uitzicht niet het belangrijkste. Het gaat hier om het creëren van dorpse dichtheid en samenhang. Het dorp moet nog verder groeien om de kernkracht te ontwikkelen die het nu nog maar nauwelijks heeft.

Het dorp kan aan de oostkant van de Zuidervaart vanaf het kruispunt zowel noord- als zuidwaarts verder groeien. Daarbij moet de bestaande samenhang van Zuidschermer behouden blijven door in de nieuwbouw collectiviteit te creëren en daarbinnen individuele variatie te laten ontstaan.

Direct aan de vaart is er ruimte voor burgerkorrels, pal naast elkaar, elk of per twee ontsloten door een bruggetje. De korrels zijn ongeveer even breed, maar sommige zijn kort en andere diep, waardoor er toch variatie aan groottes ontstaat. De woningen zijn in essentie allemaal hetzelfde, maar verschillen in details van elkaar. Het totaalbeeld is een ritmische sequentie van kapjes en bruggetjes.

Achter de burgerkorrels komen verzamelerven: grotere volumes die samen een ensemble vormen op een groot collectief erf. Het hoofdvolume staat vooraan, met het gezicht naar de Zuidervaart. Daarachter eenvoudiger schuurachtige volumes, bestaande uit meerdere woningen die samen een erf maken en de deels collectieve ruimte delen. Het collectieve erf is voor een deel openbaar toegankelijk, zodat er in het dorp meer openbare verblijfsruimte ontstaat.

Langs de Driehuizerweg kan de bouw van een of twee burgerkorrels de rafelige rand van het woonwijkje repareren.

De architectuur moet bij voorkeur eigentijds zijn, zodat elke ontwikkeling opnieuw een ‘jaarring’ aan het dorp toevoegt. De architectuur moet wel aansluiten bij de identiteit van Zuidschermer, dus met veel aandacht voor kwalitatief hoogwaardige vormgeving, materialen en details.

Het dorpscentrum kan worden versterkt aan de zuidkant van het kruispunt, waar nu een boerenkorrel staat. Hier kan in aansluiting op de overkant een ruimtelijk ensemble worden ontwikkeld van bijzondere volumes. Deze volumes kunnen op de begane grond publieke en commerciële functies herbergen. De ruimte tot aan de Zuidervaart kan worden ingericht als openbare verblijfsruimte.

Zuiderse identiteitseenheid van de droogmakerij Schermer, het nieuwe land

eén van de twee kruispuntdorpen in de droogmakerij

op het kruispunt Zuidervaart Driehuizerweg

nog maar net uit het ei, nog weinig kernkracht

1900 Zuiderse is een kerk en een handvol burgerhuizen in de leegte

2000 twee kerken en een afwisseling van burgerkorrels en boerendorps en een minime puistje

huidige situatie

de westzijde van de vaart is dorps, de oostzijde nog nauwelijks

mogelijke groeilocaties, vooral aan de oostzijde

aan de zuidzijde van de Driehuizerweg nog ruimte voor groei.....

.....in de eerste lijn droogmakerijse burgerkorrels, in de eerste en tweede verzamelerven

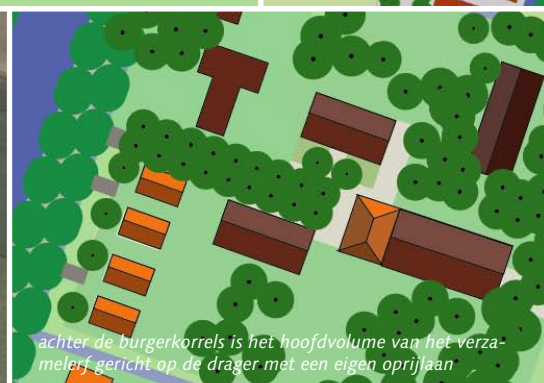
aan de noordzijde van de Driehuizerweg nog ruimte voor groei.....

.....in de eerste lijn burgerkorrels, in de eerste en tweede verzamelerven

burgerkorrels spiegelen de oever van de vaart, de verzamelerven maken groen beeld en repareren de wijkrand

achter de burgerkorrels is het hoofdvolume van het verzamelferd gericht op de drager met een eigen oprijlaan

in de eerste lijn droogmakerijse burgerkorrels, in de eerste en tweede verzamelerven

Zonering en Criteria

vormt de spil van het aan de drager

- achter hoofdvolume ensemble van verschillende minder nadrukkelijke volumes
- af en toe bijzonder volume 'achterop' gericht op landschap
- hoofdvolume en bijzondere volume stralen hoge architectonische ambitie uit die aansluit bij de Schermerse kwaliteit, overige volumes eenvoudiger vormgegeven
- indien eerste linie bebouwd met burgerkorrels: zicht op het hoofdvolume en doorzicht op erf vereist
- indien eerste linie onbebouwd: afstand naar de drager, ingevuld als ruim voorerf bij hoofdvolume
- erf inrichten als collectief/openbaar erf, geen straten en stoepen, erscheiding met privé door middel van hagen en lage hekjes
- verzamelerf begrenzen met sloten en erfbeplanting
- erf beplanten met grote bomen vooraan

Ruime burgerkorrels aan de Driehuizerweg:

- groene kavel die het zicht op de woonwijk ontnemt

Bijzondere kernkorrels aan het kruispunt:

- ensembles van bijzondere middelgrote en grote volumes, in een in één hand ontworpen ensemble met voorruimte
- elk ensemble een eigen expressieve, eigentijdse architectuur van hoge kwaliteit
- begane grond vullen met publieke/commerciële functies
- voorruimte tot aan de Zuidervaart publiek inrichten (sloot dempen) als verblijfsplek

Burgerkorrels aan de Zuidervaart:

- woningen met kopse kant naar de vaart
- woningen met voorgevel naar de vaart
- woningen individueel of per twee met bruggetje over sloot direct ontsluiten vanaf de vaart
- woningen in strakke reeksen in het gelid
- elke reeks gemeenschappelijkheid in bouwstijl, typologie, volume, kapvorm, materiaal en kleur
- nadrukkelijke kapvorm
- binnen elke reeks kleine individuele variaties per woning, geen absolute uniformiteit
- verfijnde details en versieringen die aansluiten bij de Schermerse traditie

- parkeren op eigen kavel

- schuurtjes en bijgebouwen achter het hoofdvolume

Verzamelerfven aan de Zuidervaart

- middelgroot alzijdig hoofdvolume met expressieve kap

- **Dijkkorrels**
menging van (smalle) burgerhuizen en forse boeren gebouwen schouder aan schouder pal aan de weg
- **Burgerkorrels**
eenvoudige vrijstaande burgerhuizen met rondom een tuin op kleine kavel aan de drager
- **Ruime burgerkorrels**
grote complexe burgerhuizen met uitgesproken architectuur op ruime kavel aan de drager
- **Bijzondere kernkorrels**
(ensemble van) bijzondere volumes, met architectuur van hoge kwaliteit, die een openbare ruimte vormen
- **Verzamelerfven**
verschillende boerse volumes die een variatie aan woningen bevatten op een groot groen collectief erf aan de drager
- **Bijzondere groene korrels**
formeel ensemble van hoofd- en bijbouw(en) met bijzondere architectuur in een grote goene parkuin van allure
- **Hof**
introvert ensemble van als architectonische eenheid ontworpen bijzondere volumes die een semi-openbare ruimte insluiten
- **Mogelijke ontwikkelingslocatie nabije toekomst**
concreet initiatief tot ontwikkeling reeds genomen of waarschijnlijk binnenkort te nemen
- **Gewenste ontwikkelingslocatie**
initiatief kan leiden tot ruimtelijke verbetering van de situatie
- **Drager**
identiteitsbepalende openbare ruimte en ontsluiting met specifiek profiel, sfeer, materialisering
- **Plek**
belangrijke openbare ruimte met specifiek profiel, sfeer, materialisering
- **Koppeling**
korrelbindingsrichting, ontsluiting en hoofdoriëntatie
- **Oriëntatie**
voorkantsbeeld, bebouwing en groen tonen gezicht naar landschap of publieke zijden

Toekomstbeeld

